

2026

LIKA VILLKOR FÖR ALLA ELEVER?

Skillnader i resurstilldelning mellan elever i kommunala och fristående skolor

Utbildning

FÖRORD

Finansiering av svensk skola är en grundläggande del för att skapa en skola med god kvalitet där alla elever ges lika villkor att nå kunskapsmålen och behörighet till vidare studier. Idag består finansieringen dels av kommunal skolpeng, dels av statlig finansiering i form av riktade statsbidrag.

Det finns en ständigt pågående debatt om hur systemet borde vara utformat och vilka problem som finns med dagens system. De flesta verkar överens om att en reformering och utveckling i någon form bör ske. Målet med en förändring och vägen dit finns det dock många skiftande uppfattningar om.

Oavsett vad man anser vara angelägen utveckling bör diskussionen och framtida åtgärder utgå från fakta och den verklighet som råder. Ett underlag byggt på officiell statistik är viktigt för att hamna rätt i den gemensamma bilden av var vi står och utformningen av eventuella reformförslag.

Det har varit en bärande del av systemet att elever som väljer fristående skolor ska ha lika förutsättningar och resurser som de som väljer en kommunal huvudman.

I debatten framförs uppfattningar både om att friskolor skulle vara överkompenserade och att de skulle vara underkompenserade. Det finns en del rapporter och studier sedan tidigare, men det finns all anledning att uppdatera detta utifrån senaste statistiken.

Denna rapport analyserar, med hjälp av officiell data, hur skolpengen fördelas beroende på vilken huvudman en elev väljer. I rapporten har 30 olika kommuner och hanteringen av skolpeng till olika huvudmän i dessa kommuner studerats.

INNEHÅLL

INLEDNING.....4

METOD.....8

RESULTAT.....11

AVDRAG PÅ SKOLPENGEN...16

DISKUSSION.....17

BILAGOR.....19

REFERENSER.....26

INLEDNING

FÖRSLAGET OM AVDRAG PÅ SKOLPENGEN

Det har i olika sammanhang föreslagits ett avdrag på skolpengen för friskolor. Argumenten som framförs handlar om att kommunerna har ansvar som fristående huvudmän inte har och att det därför är motiverat att ge friskolor en lägre skolpeng än vad kommunala huvudmän får.

I juni 2025 lade statens särskilda utredare Lena Holmdahl (i SOU 2025:72 Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan) ett skarpt förslag om att kommunerna ska dra av sex procent från det driftbidrag som lämnas till fristående grundskolor och fritidshem (ofta kallad skolpeng). Avdraget motiveras med kommunernas bredare ansvar, bland annat för löpande beredskap att ta emot elever och hantera naturlig variation i elevkullarnas storlek, och de merkostnader som uppstår till följd av detta ansvar.

Förslaget om avdrag på friskolornas skolpeng är på intet sätt nytt. En tidigare utredare, Björn Åstrand, förslog en liknande lösning (i SOU 2020:28 En mer likvärdig skola) även om avdraget i det fallet inte var schabloniserat utan i stället skulle utgå från kommunens faktiska merkostnader.

Modellen med differentierad skolpeng har samtidigt kritiserats från många håll. Riksrevisionen (RiR 2022:17) bedömer att merkostnadsavdrag är svåra att genomföra i praktiken och föreslår i stället en statligt bestämd schablonmodell för ersättning till friskolor. Institutet för Näringslivsforskning och Svenskt Näringsliv (Heller Sahlgren, 2025) har visat att kommunernas merkostnader ofta överskattas och att empirin snarare visar på en skattad merkostnad för kommunal grundskola (1993–2023) på 1,7 procent i snitt.

Parallellt fortsätter debatten om skolpengens konsekvenser med oförminskad styrka. Inför valrörelsen 2026 meddelade Socialdemokraterna att de gick till val på att införa ett avdrag på skolpengen för friskolor i storleksordningen 8–11 %. Partiet vill använda de förslag som tidigare statliga utredningar lagt och genomföra reformen snabbt och direkt efter valet om de vinner makten.

AVDRAG FRÅN VAD?

Ett återkommande grundantagande är att skolpengen till friskolor motsvarar snittkostnaden i kommunal grundskola. Om kostnaden för kommunal skola är 100 % är också skolpengen 100 %. Diskussionen utgår med andra ord från att verkligheten följer det lagstiftaren bestämt och att ersättningen är lika oavsett vilken skola en elev väljer.

Detta grundantagande var också utgångspunkten för den senaste skolpengsutredningen. Där illustreras ett möjligt merkostnadsavdrag utifrån en fiktiv kommun där kostnaden i kommunal skola (inklusive kostnad för nödvändig överkapacitet) uppgår till 106 430 kr per elev och år. Utredningen tycktes mena att skolpengen till friskolor i denna fiktiva kommun då skulle fastställas till 106 430 kr. Följaktligen skulle det föreslagna avdraget på 6 % ske från denna nivå på skolpengen, som alltså förutsattes vara lika med den kommunala kostnaden.

I sammanhanget bör man påminna sig om att skolpengen till friskolor ska avse ersättning för fem fördefinierade kostnadsposter: **undervisning**, **lärverktyg**, **elevhälsa**, **måltider** och **lokalkostnader**. Därutöver tillkommer schablonersättning för administration (3 %) och icke-avdragsgill mervärdesskatt (6 %). Vid beräkning av nivån avseende dessa fem kostnadsposter ska kommunen utgå från budgeten för kalenderåret och ersättning fastställas efter samma grunder som till kommunal skola.

Genom att definiera vilka fem kostnadsposter som är bidragsgrundande och därför ska ingå i skolpengen, har lagstiftaren direkt också stadgat att kostnader som inte sorteras in under någon av de fem kostnadsposterna inte heller är bidragsgrundande, och därför ska dessa kostnader inte ingå i skolpengen.

Konsekvensen blir att skolpengssystemet bygger på utgångspunkten att kommunen dels uppbär kostnader som är bidragsgrundande, dels uppbär sådana som inte är bidragsgrundande.

I praktiken innebär detta att kommuner, vid beräkningen av sin skolpeng, exkluderar flera budgetposter. Det innebär givetvis och helt naturligt att skolpengen blir lägre än den kommunala kostnaden och att skolpengen då inte kan eller ska motsvara 100 % av den kommunala kostnaden.

VILKA AVDRAG GÖRS IDAG?

Vilka kostnader som undantas skolpengen varierar från kommun till kommun. Återkommande är att kostnader som avser kommunens merkostnader för utbudsansvaret sorteras hit, exempelvis:

1	2	3	4	5
Småskalighetstillägg för glesbygdsskolor	Lokalkostnader för helt eller delvis tomställda lokaler	Budgetavvikelser till följd av elevtalsavvikelse (färre inskrivna elever än budgeterat)	Lokalkostnader i den del som skollokaler samnyttjas med annan verksamhet	Nyanländarverksamhet

Vidare sorteras också kostnader som avser kommunal drift, men där friskolor ofta har motsvarande kostnader, återkommande hit:

6	7	8	9
Administration (i del som överstiger skolpengens treprocentiga schablon): löne- och ekonomiadministration samt HR-funktion, registrator och kommunjurist, skoladministration, IT-administration, del av vaktmästares tjänst, fordonsadministration, administration kopplat till lokalförsörjning och städ	Delar av skolpersonalens tjänstepension	Enhetsövergripande särskilda undervisningsgrupper	Verksamhetsutveckling och verksamhetschef

Avslutningsvis sorteras vissa kostnader hit som rätteligen inte ingår i skolpengen till friskolor:

10	11	12	13
Integrerade elever vid anpassad grundskola	Specialskola och andra specialpedagogiska grupper	Vissa fria nyttigheter[1] (exempelvis elevförsäkring, licenser eller idrottshall)	Kostnad för hemkommunsansvar (skolplikt, skolplacering, resursfördelning, planering och dimensionering)

Som beskrivet ovan är det rimligt med avdrag för ansvar friskolor inte har och där kommunen har kostnader utöver skolpengen. Det problematiska uppstår när kostnader som alla skolor och huvudmän har läggs utanför skolpengen. Även fristående skolor har centrala kostnader för HR-stöd, IT-utveckling, utveckling av digitala läromedel, kompetenshöjande åtgärder för lärare och skolchefer och annat. Alla dessa kostnader måste en fristående skola rymma inom den tilldelade skolpengen medan kommunerna kan hantera dessa kostnader utanför skolpengen. Det uppstår då en markant skillnad i resursfördelning mellan elever beroende på vad de väljer för skola.

[1] Kostnader som kommunen uppbär för insatser som avser alla skolor (oavsett huvudman) och som friskolor kan ta del av utan kostnad eller med subvention.

HUR STORA AVDRAG GÖRS IDAG?

Också hur stora avdrag på skolpengen, till friskolor, som görs idag varierar från kommun till kommun.

Det går efter viss manuell handpåläggning att avgöra hur stora avdrag som görs, både nationellt och i varje enskild kommun.

Däremot går det oftast inte att kvantifiera hur stor del av avdraget som avser utbudsansvaret (punkt 1–5). Det går heller inte att isolera delen som avser administration (punkt 6) eller övriga driftskostnader, oavsett om friskolor har motsvarande kostnader (punkt 7–9) eller inte (punkt 10–13).

Kommunernas budget och kostnads-uppföljning, samt den nationella kostnadsstatistiken, saknar i regel den detaljeringsgraden.

I denna minirapport avser Almega Utbildning undersöka huruvida ett avdrag på skolpengen görs, genom att studera den senaste tillgängliga statistiken från kalenderåret 2025.

METOD

ATT KVANTIFIERA AVDRAG PÅ SKOLPENGEN

När man studerar huruvida lika villkor för olika elever råder och hur skolpengen för olika huvudmän ser ut i realiteten måste ett antal noggranna justeringar göras. Systemet är komplicerat och jämförelsen inte alltid enkel vid en första anblick. Man behöver därför ta en mängd faktorer och olikheter i förutsättningar med i analysen. För att jämföra utifrån samma förutsättningar har därför hänsyn tagits till en rad olika faktorer såsom socioekonomiska förutsättningar för olika elever, vilken åldersfördelning en skola har i sin elevgrupp, statsbidragstilldelning och momsersättning, för att nämna några exempel. Det beskrivs närmare nedan med ett minus eller plus beroende på hur faktorn hanterats. Det som är neutralt är markeras med en cirkel.

I denna studie definieras avdrag på skolpengen som differensen i respektive kommun mellan:

kommunens kostnad för egen grundskola enligt SCB

- statsbidrag
- tilläggsbelopp el. motsvarande
- modersmål

och

friskolornas skolpeng från nämnda kommun samma år

+ reurstillskott under pågående budgetår

+ underskotts-kompensation

o efter justering av socioekonomiskt strukturbidrag till att motsvara snitt bland kommunala skolor

o efter justering av skolpeng till att motsvara årskurs- och stadiemix ibland kommunala skolor

- momsersättning

Jämförelsepunkterna och relevanta justeringar diskuteras i kommande avsnitt.

KOSTNAD KOMMUNAL GRUNDSKOLA

Utgångspunkt i nationell kostnadsstatistik
Kommunerna rapporterar årligen sina kostnader till SCB. Utgångspunkten är i detta fall rapporterade kostnader för kommunernas grundskola (åk 1–9) år 2025. Med kostnader avses i detta fall rapporterad nettokostnad enligt kommunernas räkenskapssammandrag avseende kalenderår 2025, med avseende på undervisning, lärverktyg, måltider, elevhälsa, lokalkostnader, övrigt och gemensam verksamhet. Skolskjuts, reseersättning och inackordering samt köp av externa platser undantas. Exakt samma data ligger också till grund för Skolverkets kostnadsstatistik.

Data för totalt 30 kommuner ligger till grund för studien. Kommunurvalet syftar till att fånga en bredd av kommuner: storleksmässigt (allt från Ystad till Stockholm), vad gäller friskolors etableringsgrad (allt från Lomma till Täby) och avseende kommuntyp (storstäder, större städer, pendlingskommuner, medelstora städer och mindre städer). Urvalet beskrivs närmare i bilaga till denna rapport.

Totalkostnaden bryts här ned till kostnad per elev enligt samma metod som Skolverket använder i sin kostnadsstatistik. Elevtalet för 2025 används som delningstal och definieras i detta fall som medeltalet av antalet elever per 15 oktober 2024 och 15 oktober 2025.

Justering för statsbidrag, tilläggsbelopp och modersmål
Kommunens rapporterade kostnader justeras, i denna rapport, ned för kostnader som finansieras med riktade statsbidrag. På så sätt blir statistiken jämförbar med friskolors, där de statliga statsbidragen söks av varje huvudman och ligger utanför statistiken för tilldelad skolpeng. Kommunernas statsbidragstilldelning framgår av SCB:s kostnads-statistik. De kostnader som finansieras med riktade statsbidrag ska räknas av eftersom dessa inte ligger till grund för skolpengen. Friskolor erhåller sin statsbidragstilldelning direkt från ansvarig myndighet (ofta Skolverket).

Kostnaderna har också justerats ned för kommunernas kostnader för elever med omfattande behov av särskilt stöd (motsvarande de tilläggsbelopp som i vissa fall lämnas till friskolor). Justering sker med schablon på 1,5 % av rapporterad nettokostnad, vilket är samma metod som användes i den senaste skolpengsutredningen.

Kostnaderna justeras också ned för kommunernas kostnader för modersmålsundervisning. Friskolor erhåller finansiering för detta i form av tilläggsbelopp. I vissa fall bereds friskolor deltagande i kommunal modersmålsundervisning som en fri nyttighet. Justering sker utifrån rapporterat antal modersmålslärare i kommunal verksamhet och rapporterad snittlön i kommunal grundskola och sedan utfördelat på respektive kommun utifrån deltagandegrad i modersmålsundervisning. Denna metod är analog med den som den senaste skolpengsutredningen föreslog.

FRISKOLORNAS SKOLPENG

Utgångspunkt i kommunernas skolpengsbeslut
Kommunerna beslutar årligen nivån på skolpengen, som sedan ligger till grund för månatlig utbetalning till friskolorna. Skolpengen redovisas som ett årsbelopp per inskriven elev, ofta nedbrutet på de fem kostnadsslagen, samt med uppgift om de två schablonersättningarna och totalbeloppet.

Skolpengsbeslut avseende 2025 har hämtats in från de 30 kommunerna som ingår i studien.

Justering för socioekonomiskt strukturbidrag, resurstillskott och momsschablonen
Justering av skolpengen som de fristående huvudmännen erhåller har justerats i ett flertal steg.

Skolpengen kan i många fall kompletteras med strukturbidrag eller liknande, där nivån fastställs för varje enskild skolenhet utifrån elevgruppens socioekonomiska sammansättning. Detta socioekonomiska strukturbidrag, har i denna rapport, justerats till den nivå som hade gällt för en friskola om dess socioekonomiska sammansättning motsvarar en genomsnittlig kommunal skola i kommunen år 2025.

Uppjustering görs också för eventuella tillkommande resurser till friskolor under pågående eller efter avslutat budgetår.

Tillskotten kan avse exempelvis löne-kompensation, politisk satsning som inte var känd i budget eller retropeng (under-skottskompensation). Uppjustering har gjorts för tillskott som tillkommit under eller efter budgetåret endast om tillskottet avser 2025.

I ett tredje steg har schablonersättningen till friskolor för moms räknats av från skolpeng, strukturbidrag och tillskott. Kommunerna själva återsöker eventuell mervärdesskatt från Skatteverket, medan mervärdesskatt blir en kostnad för friskolor.

Justering för årskurs- och stadiemix
I princip alla landets kommuner differentierar skolpengen utifrån årskurs och stadium. Normalt är exempelvis högstadiet resurssatt med en högre peng per elev än lågstadiet.

Skolpengen i jämförelsen ovan beräknas därför som ett snitt som imiterar årskursmixen i den aktuella kommunens kommunala skolor. Om en kommun har fler åk 9:or än åk 1:or så kommer skol-pengsnivån för åk 9 väga tyngre i sammanvägningen än nivån för åk 1 o.s.v.

I de fall då även det socioekonomiska strukturbidraget eller eventuella resurs-tillskott differentieras på basis av årskurs och stadium så återspeglas också detta i snittberäkningen.

RESULTAT

SAMMANFATTNING

Då det i denna rapport noga studerats finansieringen till skolor i 30 kommuner har betydande skillnader kunnat ses. Trots att justeringar gjorts och hänsyn tagits till olika huvudmäns olika ansvar och uppgifter är resurserna för en elev som väljer en fristående skola markant lägre än för en elev som väljer att gå i en skola med kommunal huvudman. Studien visar att en elev i en friskola får i snitt drygt 15 000 kronor mindre per år än en elev i en kommunal skola. Detta är en sänkning av skolpengen på cirka 12 %.

Kommunerna har, som här visats, stora möjligheter att redan idag göra avdrag för de ökade uppgifter de har. Trots den möjligheten är skillnaden, till friskolors nackdel, betydande.

DEN KOMMUNALA SKOLAN I SIFFROR, 2025

133,4 mdkr

917 048 elever

145 494 kronor/elev

UNDERKOMPENSATION TILL FRISKOLOR, SNITT

-15 000

KRONOR PER ELEV

vilket motsvarar 12 % mindre i skolpeng än kommunala skolor

SKILLNAD I SKOLPENG

KOMMUNSNITT, OVIKTAD

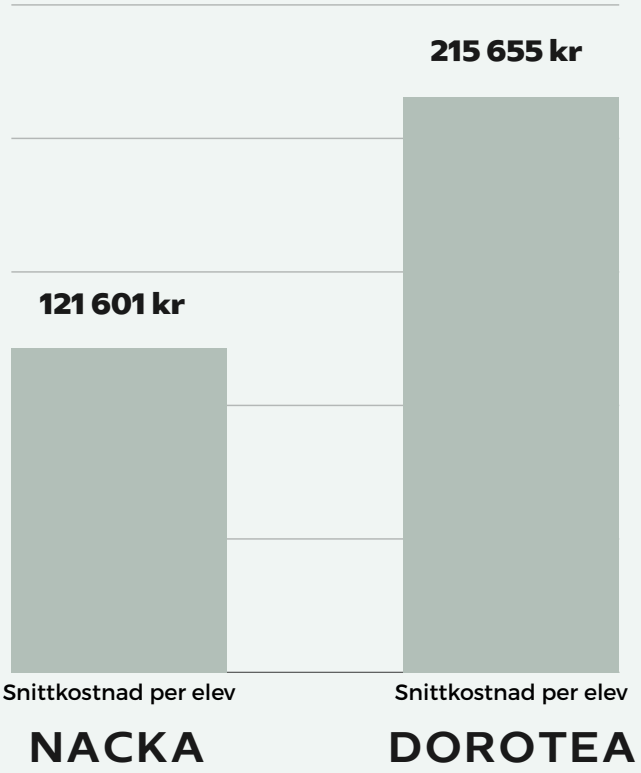
138 899

KRONOR PER ELEV FÖRE JUSTERING

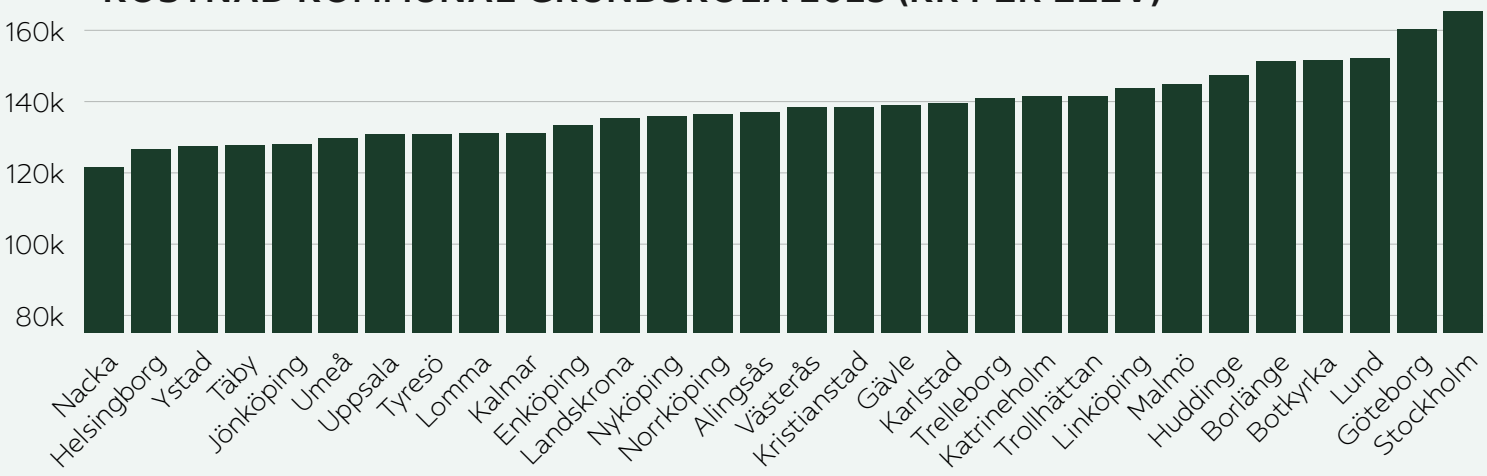
KOSTNAD KOMMUNAL SKOLA FÖRE JUSTERING

År 2025 kostade kommunal grundskola totalt 133 424 582 000 kr (133,4 mdkr) och elevantalet var 917 048 stycken. Snittkostnaden per elev i kommunal grundskola var 149 390 kr (oviktat kommunsnitt) eller, om hänsyn tas till att kommuner är olika stora, 145 494 kr. Mellan enskilda kommuner varierar kostnaderna betydligt, från 121 601 kr (Nacka) till 215 655 kr (Dorotea).

I vårt urval på 30 kommuner varierar kostnaderna från 121 601 kr (Nacka) till 165 720 kr (Stockholm). Oviktat kommunsnitt är 138 899 kr.

KOSTNAD KOMMUNAL GRUNDSKOLA 2025 (KR PER ELEV)

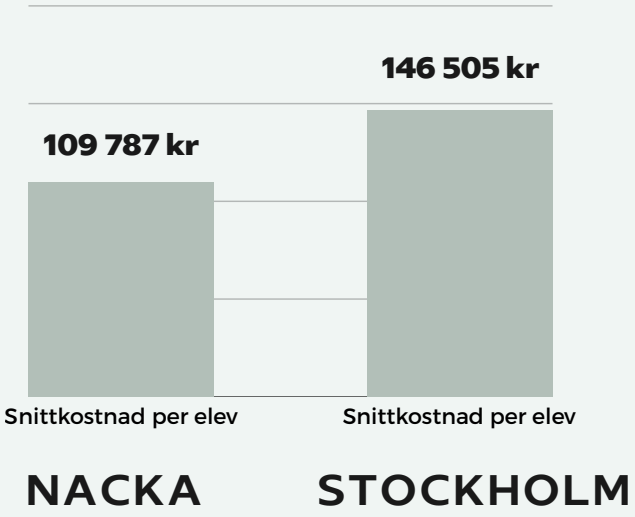

KOSTNAD KOMMUNAL SKOLA EFTER JUSTERING

KOMMUNSNITT, OVIKTAD

121 441

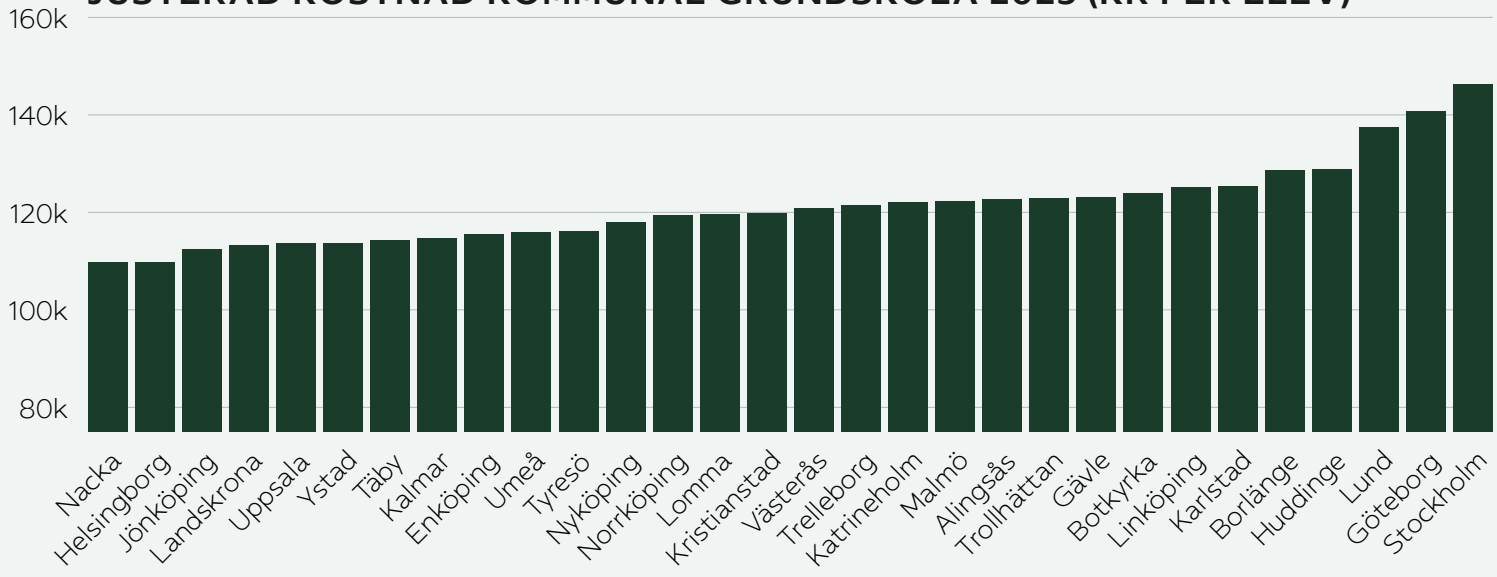
KRONOR PER ELEV EFTER JUSTERING

Siffrorna på föregående sida är, som konstaterat, inte jämförliga med friskolornas skolpeng. Därför ska uppgifterna om kostnader justeras ned utifrån statsbidrag, tilläggsbelopp eller motsvarande samt modersmål.

Det ger en justerad snittkostnad, av skolpengen, som varierar från 109 787 kr (Nacka) till 146 505 kr (Stockholm). Oviktat kommunsnitt är 121 441 kr.

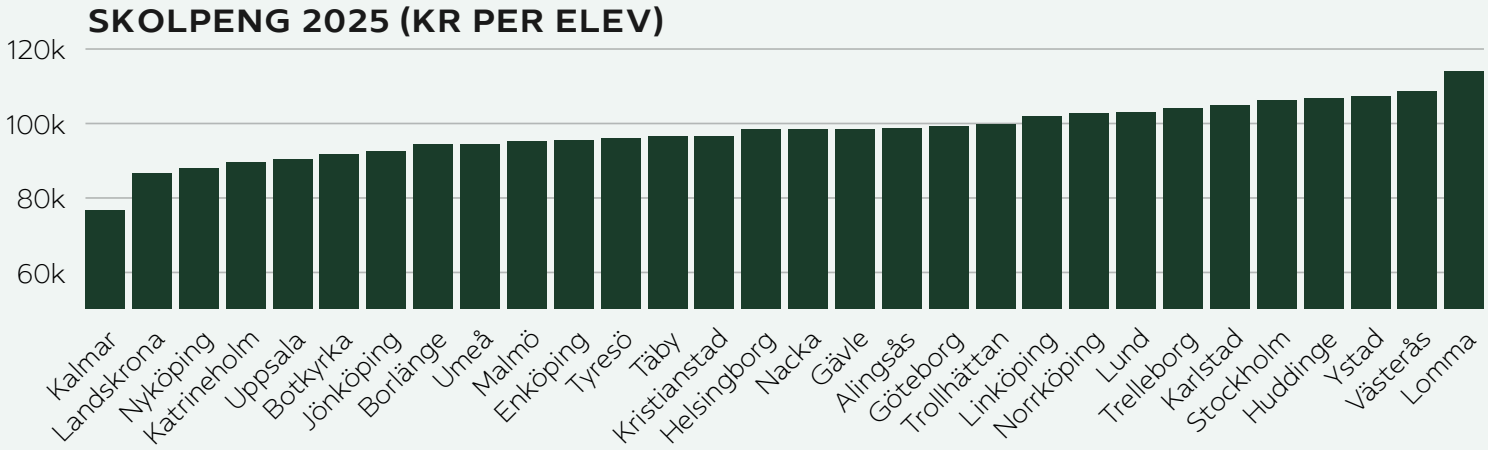
JUSTERAD KOSTNAD KOMMUNAL GRUNDSKOLA 2025 (KR PER ELEV)

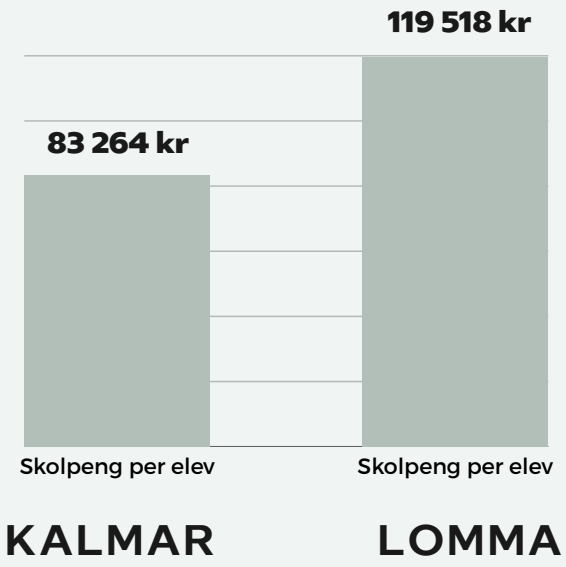
FRISKOLORNAS SKOLPENG FÖRE JUSTERING

I de 30 studerade kommunerna varierade 2025 års skolpeng till friskolor mellan 78 080 kr per elev (åk 4–6 i Kalmar) till 143 691 kr per elev (åk 7–9 i Lomma). Lika viktat efter årskurs varierar genomsnittlig skolpeng från 83 264 kr (Kalmar) till 119 518 kr per elev (Lomma).

Den genomsnittliga pengen i de 30 kommunerna var 103 514 kr per elev (oviktat snitt).

Detta avser skolpengen utifrån de fem skolpengsgrundande kostnadsslagen, med tillägg för sedvanlig schablonersättning för administration och moms, dock utan tillägg för socioekonomiskt strukturbidrag och andra eventuella tillägg.

SNITT I SKOLPENG, OVIKTAD

103 514

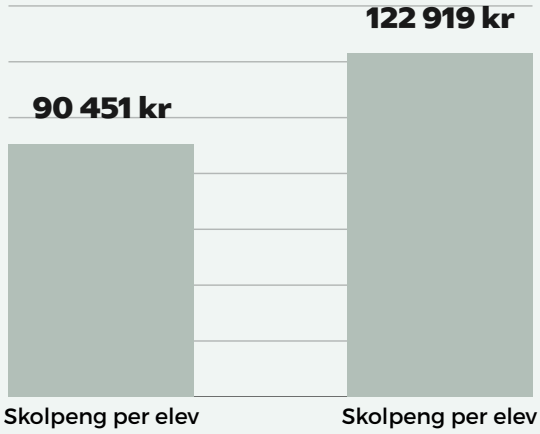
KRONOR PER ELEV

FRISKOLORNAS SKOLPENG EFTER JUSTERING

SNITT I SKOLPENG, OVIKTAD

106 326

KRONOR PER ELEV EFTER JUSTERING

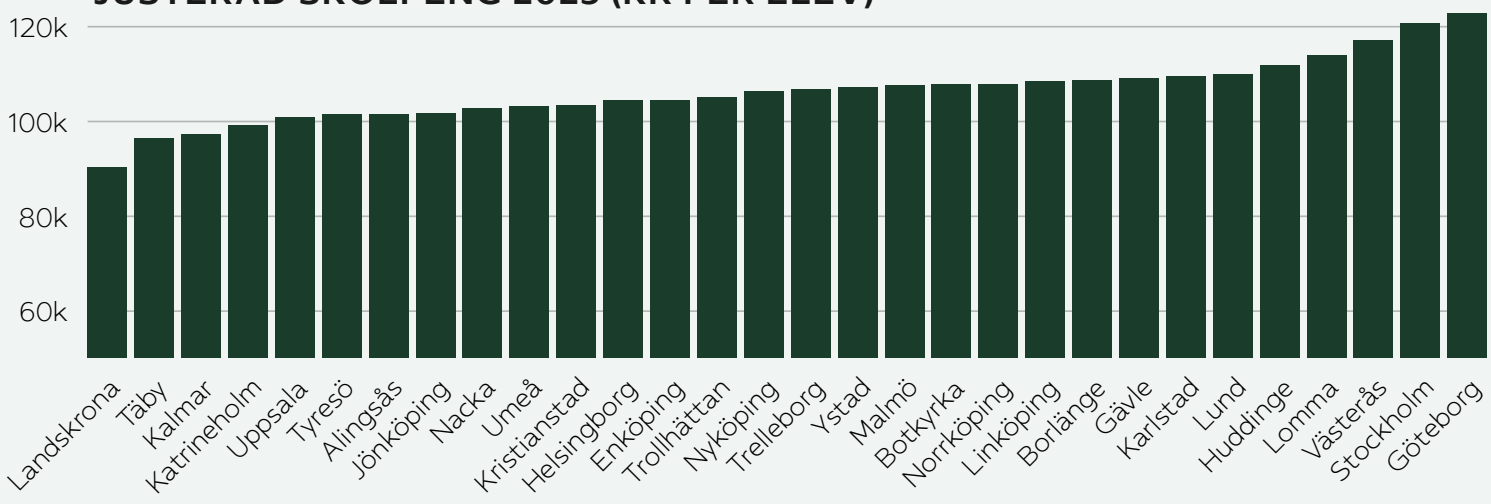

Ovan siffror är, som konstaterat, inte jämförliga med kommunernas kostnader. Därför ska data om skolpeng justeras upp så till vida att socioekonomiskt strukturbidrag (motsvarande snitt för kommunal skola) och eventuella tillskott under året läggs till. Schablonersättning för mervärdesskatt räknas av. Snittpengen beräknas utifrån stadie- och årskursmix i respektive kommun.

Det ger en justerad skolpeng som varierar från 90 451 kr (Landskrona) till 122 919 kr (Göteborg).

Den genomsnittliga justerade pengen i de 30 kommunerna var 106 326 kr per elev (oviktat snitt).

JUSTERAD SKOLPENG 2025 (KR PER ELEV)

AVDRAG PÅ SKOLPENGEN

VÄSTERÅS

-3 845 KRONOR

LUND

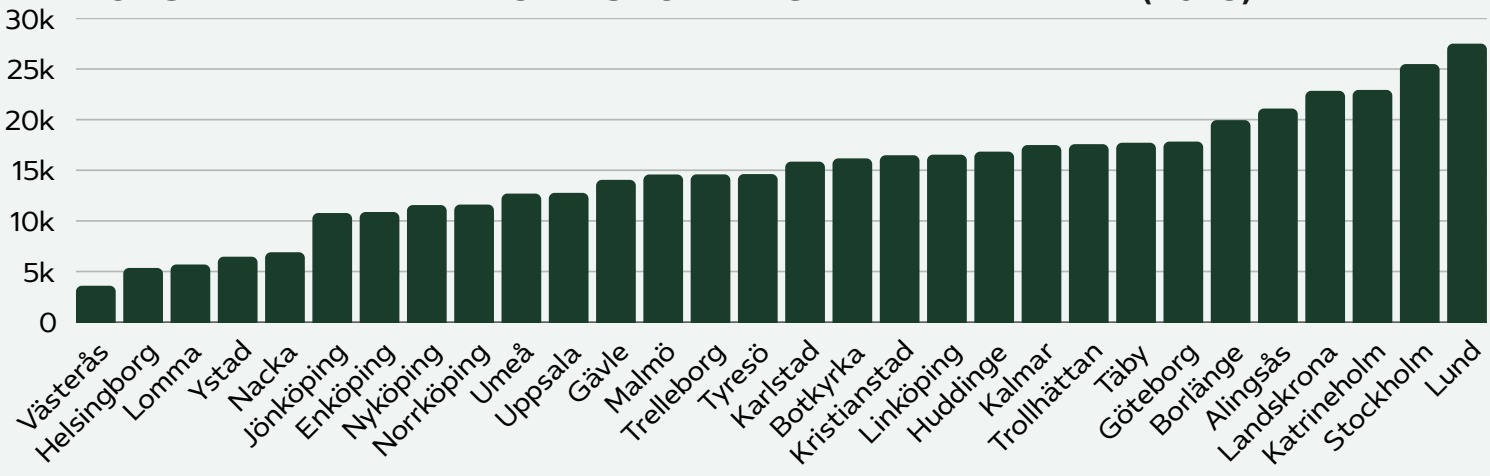
-27 586 KRONOR

Differensen mellan justerad kostnad för kommunal grundskola och justerad skolpeng ger avdraget på skolpeng, mätt som kronor per elev och år i respektive kommun.

Avdraget varierar mellan 3 845 kr per elev (Västerås) och 27 586 kr per elev (Lund).

Oviktat kommunsnitt uppgår till 15 115 kr eller 12,3 % av den justerade kommunala kostnaden. Det vill säga en elev i en friskola får i snitt 15 115 kronor mindre i skolpeng än en elev i en kommunal skola.

KONSTATERAT AVDRAG PÅ SKOLPENGEN I KR PER ELEV (2025)

DISKUSSION

SPEGLAR FÖRSLAGEN PÅ AVDRAG SKILLNADER I ANSVAR MELLAN HUVUDMÄN?

Empirin ger stöd för att den kommunala huvudmannen har merkostnader för att hantera variationer i elevunderlaget. Merkostnaderna är på 1,7 % i snitt men varierar från år till år och från kommun till kommun, beroende på var i en demografisk cykel en kommun befinner sig och beroende på hur kommunens långsiktiga trend ser ut.

Redan idag görs ett avdrag på skolpengen, av kommunerna, på 15 115 kr per elev och år, eller 12,3 %, i de 30 studerade kommunerna. Denna studie med utgångspunkt i statistiken för 2025 bekräftar således vad som tidigare har visats avseende 2024 och 2021, både vad gäller avdragets existens och storlek. En elev som väljer en fristående huvudman får väsentligt lägre skolpeng än en elev som väljer en kommunal huvudman. Kommunens merkostnader för sitt bredare ansvar är således något som återspeglas i skolpengen till friskolor redan idag. Kommunens ansvar framstår därför som redan finansierat genom avdrag i särskild ordning.

Att mot den bakgrunden göra ytterligare avdrag, exempelvis med sex procent på skolpengen, skulle innebära att skillnaderna i resursfördelning ökar än mer, utan direkt koppling till kommunens ansvar. I de 30 studerade kommunerna skulle ett sexprocentigt merkostnadsavdrag motsvara ytterligare avdrag på 6 379 kr i 2025 års priser. Det sammanlagda avdraget skulle då uppgå till 17,6 % skillnad i resurstilldelning per elev och år, till friskoleelevers nackdel. Detta är en skillnad i resursfördelning som helt avviker från grundtanken med lika villkor mellan elever. Hela tanken med att ha lika villkor mellan huvudmän är att ge elever lika förutsättningar att nå kunskapsmålen. Det är djupt problematiskt att så inte är fallet och likvärdigheten i svensk skola inte uppnås.

Man kan konstatera att den politiska debatten, som ofta utgår från att ersättningen idag är lika mellan huvudmän, baseras på felaktiga fakta som i förlängningen ger upphov till förslag på reformer som inte grundar sig i verkliga förhållanden.

Det är svårt att se att en sådan kraftigt tilltagen differentiering, som sex procent eller mer, svarar mot kommunernas bredare ansvar.

SKILLNADEN I SKOLPENGEN

HUR BÖR KOMMUNENS ANSVAR FINANSIERAS?

Dagens system för finansiering av svensk skola har behov av reformering. Vi har i denna rapport sett betydande skillnader i tilldelningen av skolpeng melln kommuner. Utöver det är systemet för komplicerat och långt ifrån transparent för att vara tillfredsställande och möjligt att granska på ett bra sätt.

Systemet är idag svårgenomträngligt och kräver god kännedom om respektive kommuns system för resursfördelning för att greppa. Ett ökat statligt ansvarstagande för att öka transparensen och därigenom möjliggöra ändamålsenliga justeringar av finansieringssystemet vore ett välkommet första steg i en skolpengsreform.

En sådan ökad transparens skulle tydliggöra hur skolpengen till friskolor och därmed förknippade bidragsregler i vissa avseenden medför underkompensation (bland annat avseende administration, lokalkostnader och mervärdesskatt) och i andra avseenden medför överkompensation (i vissa fall då kommuner har betydande ansvarskostnader och inte använder de möjligheter till avdrag som redan finns idag).

Om snedfördelningen av resurser (både över- och underkompensationen) åtgärdas kommer vi säkerligen se kommuner med högre skolpeng än idag och samtidigt andra kommuner med lägre skolpeng än idag. Så olikartade är kommunernas praktiska tillämpning av bidragsreglerna. Därför vore ett schabloniserat avdrag, lika för alla kommuner, missriktat.

SÅ FINANSIERAR VI BÄST VÅR GRUNDSKOLA

Almega utbildnings policy för skolans finansiering, utifrån andra perspektiv än huvudmännens ansvarsfördelning, finns beskriven i rapporten **Så finansierar vi bäst vår grundskola.** Läsning rekommenderas.

BILAGOR

KOMMUNER SOM INGÅR I STUDIEN

Kommunerna har valts utifrån geografisk spridning samt storlek. Det är kommuner med olika befolkningsmängd, men som alla har friskolor i sin kommun och därmed beslut om skolpeng till dessa friskolor. I tabellen nedan framgår fakta per kommun per 2025 för total befolkning, andel elever i friskolor i grundskolan, antal skolor totalt i kommunen och antal elever i grundskolan totalt.

Kommun	Befolkning	Andel elever i friskola	Antal grundskolor	Antal elever
Alingsås	42 822	16%	21	5 418
Borlänge	51 411	8%	19	6 090
Botkyrka	96 267	23%	26	12 485
Enköping	48 754	18%	17	6 195
Gävle	104 035	18%	35	11 605
Göteborg	611 179	23%	171	61 360
Helsingborg	152 619	26%	57	17 955
Huddinge	114 537	19%	36	15 305
Jönköping	147 844	11%	54	17 180
Kalmar	72 800	11%	25	8 285
Karlstad	98 441	10%	36	10 355
Katrineholm	34 103	8%	13	4 080
Kristianstad	86 171	12%	56	9 995
Landskrona	47 481	29%	17	5 770

Linköping	168 217	14%	64	18 495
Lomma	24 720	5%	7	3 835
Lund	131 750	15%	47	14 240
Malmö	367 057	15%	97	40 605
Nacka	113 143	33%	35	14 930
Norrköping	144 962	23%	61	16 920
Nyköping	58 398	30%	31	6 995
Stockholm	997 364	25%	230	100 625
Trelleborg	47 317	14%	15	5 580
Trollhättan	59 075	16%	32	6 885
Tyresö	49 420	19%	16	6 620
Täby	78 087	40%	27	10 240
Umeå	134 619	14%	61	14 760
Uppsala	248 599	19%	76	26 735
Västerås	161 025	26%	59	18 833
Ystad	32 146	14%	14	3 395

Totalt ingår 1 455 skolor och 501 770 elever i studiens underlag. Av dessa går cirka 20 % av eleverna i friskolor, det vill säga cirka 102 710 elever.

KOMMUNAL KOSTNAD FÖRE OCH EFTER JUSTERING

Kommun	Skolkostnad	Statsbidrag	Tilläggsbelopp (el	Modersmål	Justerad skolkostnad
Alingsås	137 235	–11 442	–1 887	–1 212	=122 694
Borlänge	151 648	–17 976	–2 005	–2 892	=128 774
Botkyrka	152 062	–21 493	–1 959	–4 409	=124 201
Enköping	133 434	–14 234	–1 788	–1 892	=115 520
Gävle	139 093	–12 715	–1 896	–1 229	=123 253
Göteborg	160 995	–15 415	–2 184	–2 158	=141 238
Helsingborg	126 815	–13 109	–1 706	–2 006	=109 994
Huddinge	147 651	–14 655	–1 995	–2 104	=128 896
Jönköping	128 235	–11 907	–1 745	–1 854	=112 729
Kalmar	131 298	–12 923	–1 776	–1 740	=114 860
Karlstad	139 702	–10 804	–1 933	–1 348	=125 616
Katrineholm	141 680	–16 027	–1 885	–1 479	=122 289
Kristianstad	138 732	–14 431	–1 865	–2 408	=120 027
Landskrona	135 702	–17 872	–1 767	–2 582	=113 480

Linköping	144 166	–14 816	–1 940	–2 050	=125 361
Lomma	131 095	–8 716	–1 836	–821	=119 722
Lund	152 181	–10 428	–2 126	–2 071	=137 555
Malmö	145 194	–16 931	–1 924	–3 762	=122 577
Nacka	121 601	–8 423	–1 698	–1 693	=109 787
Norrköping	136 832	–13 985	–1 843	–1 245	=119 759
Nyköping	136 073	–13 913	–1 832	–2 332	=117 996
Stockholm	165 720	–14 296	–2 271	–2 648	=146 505
Trelleborg	141 080	–16 118	–1 874	–1 631	=121 457
Trollhättan	142 725	–14 475	–1 924	–2 588	=123 739
Tyresö	130 995	–11 876	–1 787	–1 158	=116 174
Täby	127 861	–10 616	–1 759	–1 240	=114 246
Umeå	129 857	–11 081	–1 782	–951	=116 042
Uppsala	131 051	–13 243	–1 767	–2 289	=113 751
Västerås	138 663	–13 231	–1 881	–2 468	=121 082
Ystad	127 608	–10 923	–1 750	–1 033	=113 902
Snitt	**138 899**	**–13 603**	**–1 879**	**–1 976**	**=121 441**

FRISKOLORNAR SKOLPENG FÖRE OCH EFTER JUSTERING

Kommun	Skolpeng	Tillskott	Struktur-bidrag	Justering åk-mix	Moms-schablon	Justerad skolpeng
Alingsås	101 907	+2 765	+3 015	−22	−6 095	=101 571
Borlänge	98 779	+1 425	+14 244	−81	−5 668	=108 699
Botkyrka	96 811	±0	+17 495	−25	−6 469	=107 813
Enköping	101 759	±0	+9 981	−843	−6 277	=104 620
Gävle	105 037	±0	+11 583	−944	−6 548	=109 129
Göteborg	104 650	416	+26 007	−803	−7 350	=122 919
Helsingborg	104 079	419	+6 508	−298	−6 259	=104 449
Huddinge	112 386	+1 060	+5 486	−289	−6 716	=111 927
Jönköping	97 819	±0	+10 024	−8	−6 104	=101 731
Kalmar	83 264	−1 871	+21 903	−208	−5 835	=97 252
Karlstad	109 889	+1 251	+5 211	−173	−6 576	=109 602
Katrineholm	94 994	±0	+10 500	−290	−5 955	=99 249
Kristianstad	101 254	891	+7 147	292	−6 203	=103 381
Landskrona	92 171	±0	+4 145	−437	−5 428	=90 451
Linköping	108 574	±0	+7 123	−615	−6 514	=108 568
Lomma	119 518	877	+13 856	−100	−6 465	=107 757
Norrköping	107 230	+2 242	+5 739	−846	−6 473	=107 891
Nyköping	93 262	74	+19 939	−570	−6 380	=106 325
Stockholm	113 183	±0	+15 402	−475	−7 251	=120 858
Trelleborg	109 102	+1 498	+2 948	−330	−6 409	=106 809

Trollhättan	105 441	356	+5 492	−55	−5 985	=105 249
Tyresö	101 725	±0	+5 621	−61	−5 755	=101 531
Täby	103 063	±0	±0	−762	−5 791	=96 510
Umeå	100 173	±0	+9 596	−339	−6 194	=103 236
Uppsala	96 628	±0	+11 136	−812	−6 054	=100 898
Västerås	116 183	±0	+9 262	−1 173	−7 034	=117 237
Ystad	113 641	±0	±0	66	−6 436	=107 271
Snitt	**103 514**	**380**	**+9 062**	**−302**	**−6 328**	**=106 326**

AVDRAG PÅ SKOLPENGEN

Kommun	Justerad skolkostnad	Justerad skolpeng	Avdrag
Alingsås	122 694	−101 571	=21 123
Borlänge	128 774	−108 699	=20 075
Botkyrka	124 201	−107 813	=16 388
Enköping	115 520	−104 620	=10 900
Gävle	123 253	−109 129	=14 124
Göteborg	141 238	−122 919	=18 319
Helsingborg	109 994	−104 449	=5 545
Huddinge	128 896	−111 927	=16 969
Jönköping	112 729	−101 731	=10 998
Kalmar	114 860	−97 252	=17 608
Karlstad	125 616	−109 602	=16 014
Katrineholm	122 289	−99 249	=23 040
Kristianstad	120 027	−103 381	=16 646
Landskrona	113 480	−90 451	=23 029
Linköping	125 361	−108 568	=16 793

Lomma	119 722	–114 029	=5 693
Lund	137 555	–109 968	=27 587
Malmö	122 577	–107 757	=14 820
Nacka	109 787	–102 861	=6 926
Norrköping	119 759	–107 891	=11 868
Nyköping	117 996	–106 325	=11 671
Stockholm	146 505	–120 858	=25 647
Trelleborg	121 457	–106 809	=14 648
Trollhättan	123 739	–105 249	=18 490
Tyresö	116 174	–101 531	=14 643
Täby	114 246	–96 510	=17 736
Umeå	116 042	–103 236	=12 806
Uppsala	113 751	–100 898	=12 853
Västerås	121 082	–117 237	=3 845
Ystad	113 902	–107 271	=6 631
Snitt	**121 441**	**–106 326**	**=15 115**

REFERENSER

Almega Utbildning. Rättvis skolpeng [webbplats]. https://rattvisskolpeng.se/

Almega Utbildning. Så finansierar vi bäst vår grundskola. Rapport. Stockholm: Almega Utbildning, 2026. https://www.almegautbildning.se/2026/05/25/sa-finansierar-vi-bast-var-grundskola/

Heller Sahlgren, Gabriel. Överkapacitet i grundskolan och merkostnader för kommuner. Rapport. Stockholm: Svenskt Näringsliv, 2025.

RiR 2022:17. Skolpengen – effektivitet och konsekvenser. Granskningsrapport. Stockholm: Riksrevisionen.

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Kolada – Kommun- och regiondatabasen [databas]. Stockholm: RKA. https://www.kolada.se/

SOU 2020:28. En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning. Betänkande av Utredningen om en mer likvärdig skola. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SOU 2025:72. Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan. Delbetänkande av Utredningen om en nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Statistiska centralbyrån (SCB). Sveriges offentliga statistik [databas]. Stockholm: Statistiska centralbyrån.

Valtersson, Mikaela. Är friskolorna överkompenserade? En studie av 32 kommuner. Rapport. Stockholm: Friskolornas riksförbund, 2023.

ALMEGA UTBILDNING
ÄR BRANSCH- OCH
ARBETSGIVARORGANISATION FÖR
ALLA ICKE OFFENTLIGT ÄGDA
UTBILDNINGSVERKSAMHETER I
SVERIGE.

Utbildning